

REGIMUL POLITIC AL REGATULUI UNIT AL MARII BRITANII SI IRLANDEI DE NORD

Trasaturi generale

Ceea ce frapă, în primul rând, pe analistul institutiilor politice si juridice britanice este, pe de o parte, îmbinarea elementelor constitutionale cutumiare cu cele scrise si pe de alta parte, pragmatismul concepiei politicojuridice si, în general, al sistemului de drept englezesc. Cele doua caracteristici împletite armonios confera sistemului constitutional britanic o remarcabila stabilitate, confirmata pe deplin de practica parlamentara, ca si de functionalitatea proprie unui mecanism de ceasornic, a instrumentelor de guvernare.

Ca tip istoric de stat, statul englez s-a format într-un spatiu geografic izolat datorita despartirii Angliei, prin Canalul Mânecii, de continentul convulsionat de lupte politice si cu un nivel scazut al fortelor de productie. La rândul sau, dreptul constitutional este un produs al unei evolutii politico-juridice si social-economice îndelungate în acelasi spatiu geografic închis .

Conditiiile geografice si politice în care s-au format statul si natiunea engleza - insularitatea, izolarea relativa de alte influente si practici politice si, prin urmare, imposibilitatea unei comparatii a eficientei diferitelor metode de guvernare - au influentat într-o masura considerabila filozofia de conducere sociala, ca si psihologia actului de supunere a indivizilor fata de autoritatile publice si fata de lege.

O privire introspectiva în istoria politica a Angliei arata ca, în secolul al XIV-lea, institutiile constitutionale britanice erau deja conturate în linii esentiale, iar spre sfârşitul secolului al XVI-lea, ele capatasera o fizionomie definitiva - rod si al unei foarte dezvoltate gândiri politice pentru acea vreme, ca si al unui pragmatism judiciar ale carui solutii au ramas neclintite multe secole .

Ca orice alt sistem de drept, sistemul juridic britanic se sprijina pe principiul legalitatii. Dar în insulele britanice, principiul legalitatii, „domnia legii” (legea este luata aici în sensul de norma general obligatorie), este mult mai plina de continut decât pe continent. Aceasta, poate si ca rezultat al pragmatismului concepiei juridice si al perpetuarii dreptului cutumiar.

Ar fi, poate, interesant de analizat printr-o investigatie de psihologie sociala de ce cutuma juridica patrunde mai adânc si se mentine mai mult în constiinta individului decât legea scrisa. Domnia legii, scria cu peste 70 de ani în urma profesorul George Alexianu, refe-rindu-se la sistemul de drept englezesc, înseamna ca toate organele statului respecta, ca si orice individ, regula de drept prestabilita si o considera, atât timp cât nu este abrogata, ca sacra. De asemenea, profesorul C. Dissescu aprecia la începutul secolului al XX-lea, ca amintirea si uzul zilnic al drepturilor si libertatilor individuale consfintite de cutuma britanica sunt sapate adânc în viata poporului. Si atât de adânc au fost sapate, încât nici o Constitutie din lume nu a fost atât de putin nesocotita cum a fost Constitutia engleza .

Câteva idei sunt cuprinse în aceste aprecieri:

- a) la baza întregii activitati sociale este asezata legea;
- b) Guvernul nu are o putere arbitrara, puterea sa derivând din lege;
- c) regula de drept se aplica în mod egal tuturor indivizilor si persoanelor juridice, inclusiv autoritatilor publice;
- d) toate regulile juridice ordinare din domeniul exercitarii puterii politice alcatuiesc regimul constitutional, neexistând reguli cu valoare superioara si reguli cu valoare inferioara subordonate acestora.

În Anglia, la fel ca si în celelalte state europene feudale, nu s-a simtit nevoia, multa vreme, a codificarii dreptului public - ca, de altfel, a dreptului în

general - întrucât cutuma constituțională era adânc înradăcinată în conștiința socială. Este adevărat și faptul că această cutuma nu avea o mare complexitate. Întocmirea în 1215 a unui document oficial („*Magna Charta Libertatum*”), care constituie începutul constituționalismului englez se explică prin faptul că raporturile juridice pe care le-a consfințit acesta, drepturile baronilor pe care le-a reconfirmat și le-a întărit erau de proveniență recentă, posterioare cuceririi Angliei

www.referat.ro

de către normanzi și, prin urmare, nu deveniseră cutuma. La data de 11 februarie 1225, regele Henric al III-lea a acordat o nouă *Magna Charta*, care, printre altele, statuează ca: „Cetatea Londrei se va bucura de vechile sale libertăți și cutume libere. Dorim iarăși ca toate cetățile, burgurile, satele, baroniile celor cinci porturi și toate porturile să se bucure de toate libertățile și cutumele libere”.

Atasamentul față de lege este însoțit - ca o altă trasatură distinctivă a sistemului constituțional - de atasamentul pentru principiul libertății personale. În Anglia, libertatea este înțeleasă într-un sens mult mai larg decât în alte state democratice.

O altă trasatură proprie sistemului constituțional britanic este absența unei constituții în sensul formal și cuvântului. Aceasta nu înseamnă însă lipsa unei constituții în sens material.

În Marea Britanie nu există o lege care să fie denumită Constituție și care să aibă o forță juridică superioară celorlalte acte normative adoptate de Parlament sau emise de alte autorități publice și recunoscută ca atare de instanțele judecătorești. În doctrina engleză se subliniază constant că, în ceea ce privește Marea Britanie, cuvântul constituție este folosit în două sensuri. Mai întâi este folosit pentru a descrie întregul sistem de guvernare, ca un ansamblu de reguli care au parțial un conținut juridic și parțial nejuridic.

Constituția Angliei se prezintă ca un ansamblu suficient de coerent de cutume, la care se adaugă texte juridice adoptate de parlament, având o valoare și o importanță deosebită pentru dezvoltarea instituțiilor politice din această țară, ca și pentru raporturile între guvernanti și guvernati. Acestea sunt: „*Magna Charta Libertatum*” (1215 și 1225); „*Petition of Rights*” (1628); „*Habeas Corpus Act*” (1679); „*Bill of Rights*” (1689); „*Act of Settlement*” (1701); „*Reform Act*” (1832); „*Parliament Act*” (1911); „*Statutory Instruments Act*” (1946); „*Life Peerages Act*” (1958) etc.

Alături de aceste acte, există și se aplică un mare număr de tradiții și cutume constituționale având un rol funcțional bine stabilit. Ele sunt cunoscute și respectate de către actorii politici; de existența și obligativitatea lor este conștientă întreaga națiune engleză, care le și respectă cu scrupulozitate. Acesta este și motivul pentru care ele continuă să se aplice ca simboluri constituționale tradiționale, fără a se simți nevoia de a fi codificate.

Astfel de cutume sunt: formalismul acordului monarhului la dizolvarea Camerei Comunelor; alegerea primului-ministru din cadrul partidului politic care a obținut victoria în alegerile electorale generale; regula că primul-ministru să fie membru al Camerei Comunelor; stabilirea mandatului Camerei Comunelor; solidaritatea ministerială; obligația monarhului de a semna legea votată de parlament etc.

În principiu, lipsa unui document constituțional cunoscut și acceptat ca atare de cetățeni are ca urmare lipsa de legitimitate a actului de guvernare. Acest lucru nu se poate susține în cazul sistemului politic britanic. Cutuma constituțională, consolidată prin repetare identică timp de secole, este adânc întipărită în mentalitatea poporului englez, care o percepe ca pe o regulă de guvernare codificată. Ca atare, Parlamentul, Guvernul și curțile judecătorești desfășoară o activitate specializată, care este conformă cutumei constituționale,

precum și, după caz, unor legi speciale adoptate de forul legislativ pentru reglementarea diferitelor domenii ale procesului de exercitare a puterii. Îmbinarea cutumei constituționale cu textul unei legi consolidează și mai mult tradițiile și legitimitatea instituțiilor de guvernare. În acest proces, forța juridică a legii o egalează pe cea a cutumei, de unde rezultă lipsa unei ierarhii a actelor normative. Procesul de formare a instituțiilor de guvernare, în special, a Monarhiei și Parlamentului a parcurs etape distincte. Mai întâi, s-a format Coroana ca simbol al autorității publice. Parlamentul a apărut mai târziu, ca reacție a burgheziei împotriva absolutismului regalității, manifestat deseori în forme violente.

Caracteristicile Constituției Marii Britanii

a) Este o constituție nescrisă (în sensul formal al cuvântului); ea este formată, pe de o parte, din cutume și tradiții constituționale, la care se adaugă texte legislative având o vechime considerabilă sau legi recente care reglementează instituții juridice cu caracter constituțional (de exemplu: „*Life Peerage Act*” din 30 aprilie 1958, care a conferit monarhului și Guvernului dreptul

www.referat.ro

de a înnobi pe viață anumite personalități din cele mai diverse domenii de activitate și din toate straturile sociale sau „*House of Lords Act*” din 1999).

b) Este o constituție suplă. Datorită caracterului cutumiar al normelor ce-i conferă conținutul, Constituția poate fi modificată cu ușurință și fără o procedură specială de către parlament. Nu are importanță dacă în locul unei cutume constituționale se profilează o altă, care stabilește un alt regim juridic. În Marea Britanie, doctrina și practica judiciară resping ideea controlului constituționalității legilor. De altfel, în dreptul britanic nu se face deosebire între normele cuprinse într-o lege ordinară și normele constituționale. Temeiul juridic al acestei concepții constă în considerentul că parlamentul, fiind depozitarul suveran al puterii poporului, poate modifica fără nici o cenzură atât cutumele constituționale, cât și textele legislative conținând dispoziții cu caracter constituțional. Încă de la începutul secolului al XVII-lea, s-a acceptat ideea că nu poate fi emisă o normă care să fie superioară legii votate de Parlament. În acest mod s-a format treptat teoria suveranității Parlamentului, care concurează puterea suverană a monarhului. Dacă Parlamentul este suveran, legile sale au o autoritate incontestabilă față de puterea executivă și de cea judecătorească. Chiar legitimitatea Guvernului și a Curților rezidă în voința suverană a Parlamentului. Forul legislativ poate adopta orice lege și poate abroga fără nici o restricție legi în vigoare, chiar dacă acestea ar reglementa raporturi guvernamentale de putere.

Teoria suveranității Parlamentului a fost larg folosită de Guvernul condus de Tony Blair pentru a impune (prin lege) importante reforme în sistemul de guvernare britanic, nu numai în ceea ce privește structura de stat a regatului, dar și în alte domenii, cum ar fi statutul funcționarilor publici, bugetul administrației publice locale, structura aparatului de guvernare etc. Datorită acestei caracteristici, dispozițiile constituționale britanice și, pe baza lor, viața politică britanică se adaptează cu ușurință noilor cerințe și realități sociale.

c) Este o constituție unanimă și, practic, fără rezerve acceptate de guvernanti. Având rădăcini adânci în istoria politică a Marii Britanii, Constituția acesteia este respectată ca un simbol național. Trăinicia ei și legitimitatea ce-i este conferită de acceptarea sa fără rezerve conferă, la rândul lor, legitimitate instituțiilor politice britanice.

Constituția Marii Britanii este formată, asadar, dintr-un ansamblu dispart de texte juridice, legi, hotărâri judecătorești pronunțate de-a lungul secolelor de către curți în anumite cazuri și acceptate în mod unitar, precum și din convenții, cutume și practici.

O problemă interesantă a fost ridicată de calitatea Marii Britanii ca stat

membru al Uniunii Europene, în ceea ce privește raportul între dreptul britanic și dreptul comunitar. Conceptul de suveranitate a Parlamentului, care absoarbe și instituită monarhica, ca parte componentă a puterii legislative, alături de Camera Lorzilor și Camera Comunelor, implică problema evaluării și acceptării tratatelor comunitare. Tratatul de la Roma este recunoscut ca atare, fiind menționat într-un act al Parlamentului (*European Communities Act, 1972*). Prin *European Communities Act*, adoptat în 1972, se prevede ca legislația europeană are putere asupra legislației interne, dar sub forma unei „delegări legislative”. Cu toate acestea, tribunalele nu recunosc Tratatul Comunităților Europene ca izvoare de drept (cu excepția Tratatului de la Roma).

Bicameralismul tradițional

Parlamentul britanic, una dintre instituțiile cele mai vechi ale edificiului constituțional englez, este compus din Regina, Camera Lorzilor și Camera Comunelor. Inițial, s-a format ca un organism politic în jurul Regelui, fiind convocat de acesta, în deosebi, cu scopul de a obține subsidii pentru Coroană, dar și pentru a-l consilia pe Monarh în diferite probleme. Sursa acestor subsidii consta, firește, în impozitele pe venituri stabilite anterior de către Adunarea marilor nobili și a clerului înalt (*Magnum Concilium*).

Regele Eduard I (1271-1307) a convocat însa, alături de marii baroni ai Coroanei și clerul înalt, pe cavalerii și reprezentanții ținuturilor și orașelor, precum și ai clerului inferior. Cu un simț politic foarte dezvoltat, aceste ultime trei categorii sociale au hotărât cu timpul să voteze în propriile adunări subsidiile solicitate de Rege, concurând astfel marea nobilime concentrată în *Magnum Concilium*. Aceasta din urmă s-a constituit, în temeiul solidarității rangului

nobilitar, într-o Adunare exclusivistă (Camera înaltă), iar cavalerii și reprezentanții burgheziei s-au constituit în Camera Inferioară (Camera Comunelor).

Divizarea lui *Magnum Concilium* în cele două camere s-a produs în timpul domniei regelui Eduard al II-lea (1327). Într-o cameră își aveau sediul lorzii Spirituali și Temporalii, iar în cealaltă erau reprezentate Comunele. În ceea ce privește rolul și funcțiile Camerei superioare (Camera Lorzilor), trebuie făcute o serie de precizări cu caracter istoric.

Aristocrația sau nobilimea engleză s-a deosebit în multe privințe de aristocrația feudală de pe continent, macinată de rivalități și atrasă în numeroase conflicte pentru putere, fie între diferite familii principare sau case domnitoare, fie între acestea și papalitate. Acest permanent conflict, ca și nivelul scăzut al dezvoltării forțelor de producție pe continent au întârziat procesul de formare a monarhiei absolute, iar pe plan social au amânat stratificarea și emanciparea politică a burgheziei. De asemenea, pe continent, burghezia nu a fost atrasă în mod real la lupta pentru putere, ci, cel mult, folosită de monarh împotriva nobililor recalitranti. Trebuie, totodată, subliniat că, pe continent, în primele secole ale celui de al doilea mileniu, s-a înregistrat o încetinire a procesului de formare a națiunii, datorită fărâmitării statale și a permanentelor disensiuni din cadrul nobilimii.

În Anglia, ne confruntată cu astfel de conflicte politice, aristocrația și-a întărit mai repede pozițiile de clasă dominantă, sprijinită fiind și de Coroană. La rândul său, monarhul venit din afara Angliei și-a întărit puterea mult mai devreme decât „colegii” săi, care domneau dincolo de Canalul Mânecii. Monarhii normanzi s-au înconjurat de nobili veniți de pe continent, atragându-și, totodată, de partea lor și o parte a nobilimii autohtone. Regele și-a extins astfel autoritatea asupra tuturor, uzând de dreptul de „cuceritor”. Cu toate acestea, monarhia britanică nu a putut fi exercitată în Evul Mediu ca autentică monarhie absolută. Actele monarhului purtau mențiunea „în urma consfățuirii cu contii mei și având

asentimentul lor". În timp ce monarhul din statele feudale de pe continent nu era, practic, legat de nici o lege, fiind un suveran necontestat, monarhul Angliei era, din timpurile cele mai stravechi, supus cutumelor juridice. Nesocotirea acestora de către Rege atragea nemulțumirea generală. Cu timpul, Regelui i s-a impus o serie de limitări semnificative ale prerogativelor sale, cele mai multe dintre ele sub presiunea unei partii a micii nobilimi, care și-a atras ca aliat populația orașelor, adică vârfurile burgheziei aparute într-o formă embrionară. Victoria împotriva regalității a fost posibilă, asadar, datorită alianței politice între nobilimea de rang inferior și burghezie. Lupta dintre baroni și rege va duce - scria profesorul George Alexianu în cursul său de Drept constituțional - la cucerirea drepturilor poporului și la ideea de respect al legii, ca bază de dezvoltare a vieții în stat. Așa se explică de ce lorzii nu au mai avut un rol decisiv în viața politică britanică, principalele forte care se luptau pentru drepturi politice și pentru un rol cât mai mare în parlament fiind baronii (nobilimea inferioară) și burghezia.

Scurta incursiune istorică în dezvoltarea politică a Angliei este menită să explice de ce, de-a lungul secolelor, rolul politic al Camerei Lorzilor s-a diminuat din ce în ce mai mult devenind, în cele din urmă, simbolic. În prezent, puterea politică a parlamentului este concentrată în sânul Camerei Comunelor, fiind exercitată de aceasta în strânsă legătură cu programul politic și interesele partidului de guvernământ.

Parlamentul britanic se diferențiază de alte adunări legislative europene prin faptul că, tradițional, a avut un rol mai puțin important în procesul decizional decât Guvernul. Această poziție a Parlamentului se explică prin tipul de sistem electoral care favorizează formarea unei majorități parlamentare care va susține fără rezerve un guvern monocolor. Este deja acceptată, ca tradiție, ca Guvernul să-și impună în principiu, programele executive prin legi votate cu lejeritate în Camera Comunelor și acceptate, ca atare, de Camera Lorzilor, întrucât grupul parlamentar majoritar a instituit o strictă disciplină de partid. Acest lucru se petrece numai în teorie. A rămâne cu impresia că un guvern monocolor și-ar exercita liniștit mandatul, că nu ar întâmpina obstacole majore în Camera Comunelor ar echivala cu păstrarea unei imagini eronate despre sistemul de guvernare britanic.

Ca în orice sistem politic, actorul care reușește prin calități personale să se impună, dincolo de prerogativele sale constituționale, va influența decisiv procesul de decizie guvernamentală. Astfel, prim-ministrul Margaret Thatcher a dominat prin personalitatea sa atât propriul cabinet, cât și Camera Comunelor, în care

www.referat.ro

Partidul Conservator a detinut o majoritate confortabilă. Nu același lucru s-a întâmplat cu premierul John Major, care a înlocuit-o pe Thatcher la șefia partidului în 1990. În calitate de prim-ministru, John Major s-a bucurat de un sprijin mai mic în Camera Comunelor decât predecesorul său. Același declin de influență îl înregistrează și premierul Tony Blair, după intervenția trupelor britanice, alături de cele ale Statelor Unite în Irak. Teoria suveranității Parlamentului, pe care se întemeiază chiar concepția de guvernare britanică și care este abil folosită în strategiile de guvernare elaborate de Guvern, a făcut din instituția legislativă un for care are trei funcții principale, și anume: elaborarea legislației, impunerea populației la plata impozitelor și taxelor, dezbaterile politicilor de guvernare („*government policy*”), precum și a altor probleme de interes general.

Structura de stat

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord este considerat un stat unitar complex, în forma unei „uniuni încorporate”. Guvernul Blair a acordat, însă, Scotiei, Tarii Galilor și Irlandei de Nord, dreptul de a-și alege adunări reprezentative și de a-și constitui guverne locale. Prin aceste măsuri, provinciile respective au capatat dreptul de a beneficia de o autonomie mai largă, desigur, sub

controlul Guvernului central.

Sistemul de drept

Cu toate ca Marea Britanie este un stat unitar, Parlamentul adopta, în afara unei legislatii unice pentru întregul teritoriu (de pilda, în domeniul impozitelor si taxelor), legi operabile diferitelor zone geografice . Astfel, Anglia, Scotia, Tara Galilor si Irlanda de Nord au sisteme de drept distincte. Oricum, diferentele de reglementare normativa nu sunt foarte mari.

În cazul conflictelor între legile diferitelor provincii, reglementând aceleasi relatii sociale, revine Camerei Lorzilor competenta de a se pronunta si de a solutiona conflictul respectiv. Diferentele de reglementare sunt apoi deduse dezbaterei în Parlament în vederea modificarii dispozitiilor legale aflate în conflict.

Explicatia unui asemenea evantai legislativ este istorica, Regatul Unit al Marii Britanii si Irlandei de Nord fiind rezultatul cuceririi de catre Anglia a teritoriilor respective. Rezistenta populatiei autohtone fata de cuceritor, traditiile juridice ale acesteia si conditiile diferite de viata politica, religioasa, economica si culturala au contribuit, alaturi de alti factori, la pastrarea unui specific juridic al fiecarei provincii.

Izvoarele dreptului britanic sunt: legile adoptate de Parlament, („*statute law*”), dreptul comun („*common law*”) si legislatia Comunitatii Europene.

Legile adoptate de Parlament pot fi interpretate de catre judecatori în cadrul proceselor. Interpretarea unei dispozitii legale se face prin sentinta pronuntata, fiind de aici înainte general obligatorie la fel ca orice alta dispozitie din legea interpretata.

Dreptul comun consta în ansamblul normelor juridice deduse din cutuma straveche, adaptate la cerintele actuale ale vietii sociale si interpretate de catre judecatori în procesul de înfaptuire a justitiei. în afara de dreptul comun, se aplica un ansamblu de sentinte pronuntate de instantele de judecata din vremuri stravechi, de care se tine seama si în prezent („*case law*” sau „*judicialprecedent*”).

Dreptul Comunitatii Europene este convenit în cadrul acesteia si vizeaza în special domenii ale vietii economice si sociale de interes comunitar. Sunt situatii când dreptul comunitar prevaleaza chiar fata de dispozitiile legale nationale.

Competenta de a pune în aplicare dreptul cutumiar revine instantelor englezesti. Cu toate acestea, deciziile pronuntate de Curtea de Justitie a Comunitatii Europene au o autoritate de necontestat pe întreg cuprinsul regatului.

Sistemul de drept este compus din doua ramuri distincte: dreptul penal („*criminal law*”) si dreptul civil („*civil law*”). Desigur, se face si distinctia între dreptul public si dreptul privat, dar, datorita pragmatismului care sta la baza conceptiei juridice britanice, s-a optat pentru distinctia între dreptul penal si cel civil, întrucât solutiile date de tribunale în procesele penale si civile se rasfrâng direct si au consecinte mai profunde asupra cetatenilor decât, de pilda, cutuma constitutională. In plus, în dreptul penal si în cel civil, ponderea legilor si cea a

www.referat.ro

sentintelor tribunalelor sunt considerabile fata de cutuma, acestea putând sa fie analizate, studiate si aplicate cu mai multa usurinta.

Dreptul penal grupeaza infractiunile („*criminal offences*”) în trei categorii:

- a) infractiuni foarte grave („*very serious offences*”). Astfel de infractiuni sunt: omorul; omorul cu premeditare; rapirea; violul; tâlharia etc.
- b) infractiuni grave („*summary offences*”), cum ar fi: furtul, furtul prin efracție, ranirile premeditate etc;
- c) infractiuni minore („*either way offences*”).

Crimele din prima categorie sunt judecate de instante („*crown courts*”)

formate dintr-un judecator si un juriu. Crimele din a doua categorie sunt judecate de trei magistrati civili, numiti judecatori de pace, magistrati de juriu. Infractiunile din

ultima categorie sunt judecate, după caz, de magistrați sau de judecatori în tribunale.

Persoanele acuzate cu săvârșirea unor infracțiuni de competența instanțelor judecătorești sunt mai întâi audiate de o instanță compusă din magistrați, care decid dacă sunt întrunite condițiile pentru a fi trimise în fața tribunalului. Decizia de incriminare și trimitere în judecată se poate ataca prin recurs la tribunal. Când apelul privește procedura de incriminare urmata de magistrați ori legea, procurorul sau inculpatul poate face recurs la înalta Curte („*High Court*”).

Întreaga activitate de acuzare și de judecare se face în numele Coroanei, împotriva deciziilor pronunțate de tribunale se poate face apel la secția criminală a Curții de Apel.

Camera Lorzilor este instanța de apel care judecă toate cazurile ce îi sunt deduse atât de la înalta Curte, cât și de la Curtea de Apel. În această situație, Camera Lorzilor judecă în complet format din 10 judecatori („*Lords of Appeal*”).

În fiecare dintre cele patru componente ale regatului, sistemul judiciar prezintă particularități. Astfel, în Anglia și Țara Galilor, poliția este cea care decide declansarea procedurii de incriminare și întocmește dosarul, după care sesizează autoritatea însărcinată să pregătească și să susțină acuzarea („*Crown Prosecution Service*”). Această autoritate decide dacă sunt întrunite condițiile pentru a da curs acuzării.

În Scoția, procedura de incriminare se poate decide de procurorul fiscal, iar în Irlanda de Nord de un funcționar civil denumit „*Director of Public Prosecutions*”.

Cea mai gravă pedeapsă este pedeapsa cu moartea, care nu s-a mai aplicat însă din anul 1946.

Dreptul civil însumează normele care reglementează raporturile cu caracter personal, cum ar fi cele privind proprietatea, contractele, răspunderea delictuală, familia, relațiile între patron și salariat etc.

Acțiunile civile se judecă, de regulă, de un judecător, fără asistentă juriului. Partile pot, de asemenea, să se înțeleagă oricând, renunțând astfel la proces.

În Anglia și Țara Galilor, jurisdicția civilă este formată din tribunalele de tinut sau comitat („*County Court*”), competente pentru procesele de mică importanță și înalta Curte pentru cazurile mai importante, împotriva deciziilor acestora se face apel la Curtea de Apel, partile nemulumite putând face recurs la Camera Lorzilor.

În Scoția, tribunalele civile sunt: curțile de tinut („*Sheriff court*”), competente pentru procesele privind valori între 1500 lire sterline și „*Court of Session*”, care este competentă pentru tot felul de acțiuni civile. Acest tribunal judecă ca prima instanță („*Outer House*”) și ca instanță de apel („*Inner House*”) împotriva sentințelor pronunțate de instanța de tinut și a sentințelor pronunțate în prima instanță de *Outer House*. Recursurile împotriva sentințelor pronunțate de *Inner House* sunt judecate de Camera Lorzilor.

În Irlanda de Nord, cazurile minore sunt soluționate de curțile de tinut („*County courts*”) formate din magistrați. Cazurile mai importante sunt judecate de înalta Curte de Justiție („*High Court of Justice*”). Împotriva sentințelor pronunțate de această instanță se poate face recurs la Curtea de Apel. Sentințele acesteia pot fi atacate în fața Camerei Lorzilor.